

रिमतिको संघर्ष र समुदायको बिकासमा उनले पुर्याएको योगदान

रिमति तिलिजा २०३२ साल चैत्र १७ गते जन्मनु भयो । उहाँ म्याग्दी जिल्लाको दग्नाम गाविस वार्ड नं २ मा रहेको नागरिक सचेतना केन्द्रको सदस्य हुनुहुन्छ । जीवनको पाटोमा धेरै उतार चढावसंग साइनो लगाउनु भएकी तिलिजा सानैमा मातृ स्नेहबाट बञ्चित हुनु भयो । बाल्यावस्थामै आमाको स्नेहबाट बञ्चित हुनु भएकी रिमति तिलिजालाई आमाको अनुहारको राम्रो संग याद पनि छैन । मातृ वात्सल्यको साथमा लडिबुडि खेल्ने बेलामा उँहा आमाबाट सदाका लागी टाढा हुनु भयो । त्यसैले आमाको नाम समेत थाहा छैन वहालाई । त्यसपछि, फेरी उहाँको दाजुलाई पनि दैवले खोस्यो, अव भएकी एउटी सानी बैनी र घरब्यवहार धान्नु पर्ने भयो तिलिजालाई । कक्षा ८ सम्म शिक्षा आर्जन गरेकी रिमति तिलिजा २० वर्षको हुँदा बाबुबाट बञ्चित हुनु भयो । त्यसपछि घरब्यवहार र बैनीको जिम्मेवारी रिमतिको काँधमा थपियो । सानैमा दश हंडर खाएकी तिलिजाको बैवाहिक जीवन पनि त्यती शुखमय भएन । उनका १ छोरा र १ छोरी त भए तर ति बच्चाले नत बाबाको माया पाए नत रिमतिलेनै श्रीमानको माया पाईन । अहिले वहा माईतीको घर जग्गामा बस्दै आउनु भएको छ,

जिन्दगीले कैयौं ठक्कर र चक्कर दिए पनि रिमतिले आत्मविश्वास भने गुमाउनु भएन । नागरिक सचेतना केन्द्रको सदस्य भए संगै समुहमा काम गर्ने, समुदायस्तरका संघसंस्था, समितिहरु संग मितेरी लगाउदै अघी बढ्ने वहाको बानीमा अझ बिकास भएर आयो । वहाले यसरी संघसंस्था र समितिसंगको साभेदारीले गर्दा महिला हिंसा र महिला माथी हुने अन्याय बारे धेरै बुझ्नु भएको छ र कही कतै केही भई हाल्यो भने आवाज उठाउन मन लाग्छ अत्याचार सहेर बस्न सक्दिन त्यसैले सबै बैठक भेलामा महिला माथी हुने अन्याय अत्याचारको बारेमा खुलेर कुरा गर्नुहुन्छ र सबै सदस्यहरुलाई एकजुट हुन प्रेरित गर्नुहुन्छ । यसरी एउटा महिला भएर काम गर्ने क्रममा पुरुष भन्ने टाठाबाठाहरुबाट उहाँलाई धेरै दवाव र धम्की पनि आउने गरेको तिलिजाको अनुभव छ । उहाँले मलिन अनुहार र रुन्चे स्वरमा भन्नु भयो यदि म पुरुष भएको भए ति धम्की दिनेहरु संग सामना गर्न सक्थे होला तर म महिला भएको कारण केही गर्न नसके पनि यस केन्द्र र दिदि बैनीहरुको साथमा आवाज उठाउन सक्ने भएको छु । कुनै दिनको याद गर्दै वहा भन्नुहुन्छ, म आफ्नो ज्यान जोगाउन रातभर जंगलमा समेत बस्नु परेको थियो ।

मैले र केन्द्रका केही दिदिबैनीहरुले मिहिनेत गरेर बनाएको नागरिक सचेतना सामुदायिक भवन पनि तोडफोड भयो । तर पनि वहाले हार खानु भएन । बडा नं २ मा रहेको नागरिक सचेतना केन्द्र र वडा नागरिक मंच त्यहाका

दिदीबहिनीहरुलाई अगाडी बढाउन समेत हाल तिलिजाको योगदान रहेको छ । वहाकै पहलमा माइतिको जग्गा उपलब्ध गराएर ढिकि सहितको सामुदायिक सचेतना केन्द्रको भवन निर्माण भएको छ । उक्त भवन निर्माणमा दगनाम १, २ र ३ को बासिन्दाको श्रम र पसिना त छ, नै तर योजना निर्माण र पथपर्दशक भने तिलिजा स्वयं हुनुहुन्छ । त्यसै कारण सचेतना केन्द्रले निर्णय गरेरै सचिवको भुमिका समेत वहालाई दिएको छ ।

सामाजिक गतिविधी होस वा घरब्यवहारको कुरा श्रोतको त आवश्यकता त हुन्छ नै, रिमतिको पनि जीविकोपार्जनको लागि सामान्य खेतिपाती र सानो पसल बाहेक अरु केही थिएन । २०७० सालमा नागरिक सचेतना केन्द्रको जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम मार्फत रु ५०,०००।०० रकम ऋण लिई आफ्नो सानो कुटीर पसललाई विस्तार गर्नु भएको छ । साथै वहा सहित अरु सदस्यहरुले समेत कुखुरापालन, बाखापालन, तरकारी खेती, च्याउ खेती गरेर पनि आफ्नो आयआर्जन सुधार गर्दै आईरहनु भएको छ । उहाँले आफ्नो आर्थिक अवस्था त सुधार गर्दै जानु भएको छ, त्यसका साथ साथै अरु सदस्य दिदीबहिनीहरुलाई पनि व्यवसायमुखी हुन तथा आफ्नो गाँउको विकासको लागि एकजुट भएर अगाडी बढ्न उत्प्रेरित गर्नुहुन्छ । यसरी नागरिक सचेतना केन्द्रले सचेतना अभिवृद्धी तथा आयआर्जन क्रियाकलाप गरी आफ्नो व्यवसाय सुधारको लागि महत्वपूर्ण योगदान खेलेकोमा खुसी व्यक्त गर्दै अझ बजारको व्यवस्था भएमा भन प्रभावकारी हुने अनुभव व्यक्त गर्नुहुन्छ ।

संकलन : लक्ष्मी पाईजा

सामाजिक परिचालक, दगनाम गाबिस, म्याग्दी